

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету
Оксана ГОМОТЮК

« 30 » 08 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 30 » 08 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Психологія»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта

Предметні спеціальності – 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) (польська), 014.01 Середня освіта (Українська мова і література))

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	1	16	14	2	4	24	60	1

Тернопіль – ЗУНУ
2024

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01- Освіта / Педагогіка, спеціальності 01402 – Середня освіта, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26.06.2024 року).

Робочу програму склала доцент кафедри психології та соціальної роботи, к.психол.н., доцент **Бугерко Ярослава Миколаївна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Середня освіта» протокол № 1 від « » серпня 2024 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності д.пед.н., професор

Юрій ЩЕРБЯК

Гарант ОП «Середня освіта. Мова і література (Польська мова)» д.психол.н., професор

Юрій ЩЕРБЯК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПСИХОЛОГІЯ”

1. Опис дисципліни “Психологія”

Дисципліна “Психологія управління”	Галузь знань, спеціальність, ОПП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 01– Освіта/педагогіка	Статус дисципліни обов’язкова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 01402 Середня освіта	Рік підготовки – 1 Семестр – 1
Кількість змістових модулів – 3	Освітньо-професійна програма – «Середня освіта. Мова і література (Польська мова)»	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год.
Загальна кількість годин – 60	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота – 24 год. Тренінг – 4 год. Індивідуальна робота – 2 год.
Тижневих годин – 6 з них аудиторних – 2		Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

1. Мета і завдання вивчення дисципліни «Психологія»

1.1. Мета вивчення дисципліни - забезпечення майбутніх фахівців теоретичними знаннями із психології та озброїти вміннями і навиками визначення психологічного контексту в умовах практичної діяльності.

1.2. Завдання вивчення дисципліни:

- формування уявлення про психічну активність як засіб відображення та перетворення навколишнього світу; аналіз закономірностей функціонування психіки;
- розширення світоглядного і професійного горизонту в результаті ознайомлення з розвитком психології як науки;
- ознайомлення з структурними компонентами психіки та їх взаємозв’язком;
- набуття студентами навичок пояснення і використання в практичній діяльності особливостей перебігу психічних процесів, функціонування психічних станів та прояву психічних властивостей.
- формування студентами навичок свідомого самоконтролю та саморегуляції власних психічних станів та поведінки.

1.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК6 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистіснозорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

1.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань здобутих з біології, суспільствознавства, етики, художньої культури (шкільний курс).

1.5. Результати навчання. Формування даних компетентностей спричиняє наступні програмні результати навчання:

РН1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН6. Називає і пояснює принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

2. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Психологія як система знань. Основні категорії психології

Тема 1. Предмет психології, її завдання та методи.

Психологія як наука про психіку і психічні явища. Історичні етапи розвитку психології. Предмет, цілі і завдання сучасної психології. Загальнопсихологічні категорії. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Методологічні принципи психології (за О.М.Ткаченком). Загальне уявлення про методи наукового дослідження. Взаємозв'язок психології і сучасних наук. Основні галузі психології. Фундаментальні і прикладні галузі психології.

Тема 2. Поняття про психіку та її сутність.

Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Основні функції психіки. Психіка у філогенезі та історіогенезі. Розвиток психіки тварин. Інстинктивна поведінка тварин і стадія елементарної поведінки. Стадія навичок і предметного сприйняття, її основні особливості. Стадія інтелектуальної поведінки. Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції. Співвідношення психічних явищ і роботи мозку. Основні функціональні блоки мозку, їхній зв'язок із психічними процесами і роль у керуванні поведінкою у теорії О.Р.Лурії.

Змістовий модуль 2. Сенсорно-перцептивна сфера особистості

Тема 3. Діяльність як основна форма активності особистості. Спілкування як соціально-психологічний феномен. Активність особистості та її джерела. Діяльність як суттєвий вид активності людини. Структура діяльності. Поняття про навички, вміння, звички. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика. Гра як провідна діяльність і її психологічні особливості. Учбова діяльність та її психологічна характеристика. Психологічна структура і зміст трудової діяльності. Творчість як самостійний вид діяльності. Поняття про спілкування. Значення спілкування в розвитку особистості. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування. Сміслові бар'єри спілкування. Конфлікт та його види.

Тема 4. Психологія пізнавальних процесів особистості

Загальне поняття про відчуття. Види відчуттів. Сенсорна адаптація і взаємодія відчуттів. Загальна характеристика сприйняття. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття. Основні властивості і види сприйняття. Явище апперцепції, ілюзії сприйняття. Загальна характеристика пам'яті. Основні процеси і механізми пам'яті. Поняття про уяву, її види. Уява і творчість. Індивідуальні властивості уяви. Розвиток уяви. Поняття про мислення, його форми і види. Мислення і чуттєве пізнання. Мислення і мова. Увага як психічний феномен. Основні характеристики і види уваги. Відволікання і його фізіологічні основи. Удавана і справжня неувважність.

Змістовий модуль 3. Регулятивна та інструментальна функція психіки

Тема 5. Емоційно-вольова сфера особистості. Емоції і почуття: їх роль

в житті людини. Види емоційного реагування: емоційний тон відчуттів та вражень, власне емоції, афект, настрій, стрес, почуття. Емоційні властивості людини. Загальне уявлення про почуття, їх характеристика. Поняття про волю і вольову поведінку. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність. Вольове зусилля. Психологічний аналіз боротьби мотивів та прийняття рішення. Вольові якості особистості та їх розвиток. Завдання виховання та самовиховання волі. Вікові та індивідуальні особливості волі.

Тема 6. Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток. Поняття про особистість в психології. Теорії особистості. Поняття про інтереси, переконання та ідеали особистості. Поняття про установку. Самооцінка та Я-концепція особистості. Поняття про темперамент. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика. Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності. Поняття про характер. Структура і риси характеру. Зв'язок характеру і темпераменту. Формування характеру. Урахування особливостей характеру у життєвій практиці. Задатки та здібності людини. Характеристика видів здібностей. Структура здібностей. Умови розвитку здібностей.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Психологія»

Перелік тем	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	СРС	ІРС	Тренінг	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль 1. Психологія як система знань. Основні категорії психології</i>						
Тема 1. Предмет психології як науки, її завдання та методи.	2	2	4		2	Поточне опитування, реферування
Тема 2. Поняття про психіку та її сутність.	2	2	4	-		
<i>Змістовий модуль 2. Сенсорно-перцептивна сфера особистості</i>						
Тема 3. Діяльність як основна форма активності особистості. Спілкування як соціально-психологічний феномен.	2	2	4	1	2	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 4. Психологія пізнавальних процесів особистості	4	4	4			
<i>Змістовий модуль 3. Регулятивна та інструментальна функція психіки</i>						
Тема 5. Емоційно-вольова сфера особистості	2	2	4	1		Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 6. Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток.	4	2	4			
Разом	16	14	24	2	4	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема. Предмет психології як науки, її завдання.

Мета: забезпечити оволодіння студентами основними категоріями психології, окреслити її та цілі і завдання.

Питання для обговорення:

1. Предмет, цілі і завдання сучасної психології.
2. Становлення психології як науки
3. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, стани, властивості.
4. Основні групи психологічних методів Універсальні та спеціальні методи психологічного дослідження
5. Взаємозв'язок психології і сучасних наук

Практичне заняття 2

Тема. Поняття про психіку.

Мета: розкрити структурні і динамічні особливості психічної організації людини і тварини.

Питання для обговорення:

1. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Основні функції психіки.
2. Розвиток психіки тварин: інстинктивна поведінка, стадія навичок і предметного сприйняття, стадія інтелектуальної поведінки, їх основні особливості
3. Свідомість як вищий рівень психічного відображення.
4. Дослідження неусвідомлюваних процесів З. Фройдом.

Практичне заняття 3

Тема. Діяльність та спілкування як основна форми активності особистості.

Мета: розкрити структурні і динамічні особливості діяльності, охарактеризувати види, функції, засоби, механізми спілкування

Питання для обговорення:

1. Активність і діяльність. Структура діяльності. Поняття про навички, вміння, звички.
2. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика.
3. Поняття про спілкування, вербальні та невербальні засоби спілкування.
4. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування. Сміслові бар'єри спілкування

Практичне заняття 4

Тема. Відчуття, сприймання та мислення як логічний ланцюг пізнавальної діяльності людини.

Мета: розкрити види, функції, властивості, механізм функціонування відчуттів і сприймань.

Питання для обговорення:

1. Загальне поняття про відчуття. Фізіологічні механізми, види, властивості відчуття.
2. Поняття про сприйняття. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття.
3. Основні властивості і види сприйняття.

4. Поняття про мислення, основні форми мислення: поняття, судження та умовиводи.
5. Мисленнєві операції. Поняття про інтелект.

Практичне заняття 5

Тема. Пізнавальні процеси уваги, пам'яті, уяви.

Мета: розкрити види, процеси, властивості, механізми уваги, пам'яті, уяви.

Питання для обговорення:

1. Увага: основні характеристики, види, механізми функціонування.
2. Пам'ять як психічний процес. Основні процеси і механізми пам'яті
3. Основні види запам'ятовування.
4. Феноменологія уяви, її види, уява і творчість.
5. Індивідуальні властивості уяви. Розвиток уяви. Мрія і практична діяльність

Практичне заняття 6

Тема. Поняття про емоційно-вольову сферу особистості.

Мета: розкрити психологічні особливості емоцій, почуттів та вольового процесу особистості.

Питання для обговорення:

1. Роль емоцій в житті людини, емоційне реагування, його види, властивості, фізіологічні основи.
2. Загальне уявлення про почуття. Характеристика різних видів почуття.
3. Поняття про волю. Вольовий акт і його структура.
4. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність.
5. Вольові якості особистості та їх розвиток.

Практичне заняття 7

Тема: Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток

Мета: розкрити ключові положення сучасної психології стосовно проблематики особистості.

Питання для обговорення:

1. Поняття про особистість, основні теорії особистості.
2. Поняття про темперамент, типи та основні властивості темпераментів.
3. Поняття про характер: види, типи, властивості. Зв'язок з темпераментом.
4. Виховання характеру. Проблема національного характеру.
5. Поняття про здібності, характеристика видів здібностей. Зв'язок задатків та здібностей.

6. Самостійна робота студентів

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Психологія» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацьованні сучасної навчальної і наукової фахової літератури.

Мета: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із

навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Самостійна робота виконується студентом у формі «Портфоліо» підбору та складання власних структурно-логічних схем, таблиць, графіків, мислесхем, які відображають сутність теоретичних основ із психології. Схеми необхідно розробити самостійно з кожної теми до практичного заняття. Для цього опрацьовується теоретичний лекційний матеріал, сучасні наукові літературні джерела, навчальні посібники з психології, довідково-енциклопедична література, публікації з проблем загальної психології у наукових журналах «Психологія і суспільство», «Габітус», «Психологія особистості», «Актуальні проблеми психології» та ін.

Відбір та структурування змісту для самостійної індивідуальної роботи відбувається за принципами модульності (змістової завершеності частини навчальної дисципліни); системності; креативності (формування у студентів навичок вирішення практичних задач не лише на репродуктивному, адаптивному, а й частково-пошуковому та творчому рівнях складності); компенсаторності (розширення «фонових» знань за рахунок орієнтації студентів на самостійний пошук і систематизацію додаткової інформації, нарощення «ядра» набутих професійно значущих знань із метою забезпечення повноти їх актуалізації),

Окрім складання структурно-логічних схем із вивчених тем дисципліни самостійна робота із загальної психології передбачає:

- підготовку комплексної доповіді із сучасних проблем психології;
- складання глосарію категорій і понять дисципліни;
- моделювання різноманітних складних життєвих ситуацій та пропонування шляхів їх конструктивного вирішення засобами психології.

7. Тренінг з дисципліни

Тема: Розвиток пізнавальних та комунікативних навичок майбутнього фахівця

Тренінг спрямований на вирішення наступних завдань:

- 1) сформувати у майбутніх фахівців чітке уявлення про професійне майбутнє, оптимізувати життєві плани студентів
- 2) відпрацювати навички встановлення контакту, налагодження взаємодії з іншими, розширення навичок вербальної та невербальної комунікації
- 3) сприяти усвідомленню студентами своїх особистісних особливостей і творчих можливостей, унікальності власної Я-концепції, та Я-концепції іншої людини

Даний тренінг складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними інтерперсональними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання.

Структура тренінгу

Частина тренінгу	Завдання тренінгу	Вправи
Вступна	Створити сприятливий психологічний простір. Засвоїти правила роботи групи. Налагодження прямого і зворотного зв'язку "учасник-група" і "група-учасник".	Знайомство. Правила. Розминка. Очікування. Вправи на рефлексію.
Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблеми. Актуалізація проблеми та конкретних завдань для її вирішення. Надання інформації. Засвоєння знань. Формування умінь, навичок. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	Інтерактивні техніки. Вправи на оцінку групових процесів, стану групи.
Заключна	Підведення підсумків щодо процесу роботи. Оцінка отриманого досвіду. Налаштування учасників на атмосферу звичайного життя.	Вправи на рефлексію та відновлення сил учасників. Прощання.

Пропоновані вправи тренінгу

1. Вправа «Знайомство»

Мета: налагодженню контакту, налаштування на роботу.

2. Вправа « Видатні фахівці»

Мета: визначити знання студентів стосовно видатних історичних постатей в сфері психології.

3. Вправа «Квіз термінів»

Мета: визначити теоретичні знання студентів в ігровій формі з дисципліни «Психологія».

4. Вправа «Мозковий штурм»

Мета: знайти всі можливі способи вирішення запропонованих ситуацій.

5. Вправа «Сильні сторони та зони розвитку»

Мета: підвищення впевненості в собі, у своїх силах.

6. Завершення тренінгу «Рефлексія»

Мета: отримання зворотнього зв'язку про роботу, окреслити зони розвитку учасників тренінгу.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Психологія» використовуються наступні засоби оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- залікове модульне тестування та опитування;
- підсумковий екзамен

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Психологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (7 занять, 6 тем – 6 оцінок). 2. Модульний контроль проводиться на 7 практичному занятті. Оцінка за модульний контроль виставляється на основі виконання письмового завдання, а саме: 10 тестових завдань, кожне з яких має 2 бали, два теоретичні питання по 40 балів.		Оцінювання вміння на основі теоретичних знань знаходити найбільш оптимальні способи вирішення запропонованих ситуацій	Оцінювання завдань: 1. Складання структурно-логічних схем 2. Оформлення глосарію основних понять 3. Підготовка комплексної доповіді	10 тестів по 2 бали 2 теоретичні запитання по 40 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

	Найменування	Номер теми
	Мультимедійний проектор	1-6
	Проекційний екран	1-6
	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	1-6

	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-6
	Персональні комп'ютери, ноутбук.	1-6
	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-6
	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-6
	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-6
	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бригадир М.Б., Бугерко Я.М., Ревасевич І.С. Загальна психологія. Збірник кейсів: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.
2. Бугерко Я., Гірняк Г. Майбутнє психології: від природничої науки до сферимислєдїяльностї. *Психологія і суспільство*. 2021. № 2. С. 192-203.
3. Бугерко Я. Психотехнологія духовно-морального розвитку особистостї. *Габїтус*. 2020. № 14. С. 164-169.
4. Бугерко Я. Рефлексивний характер освітньої діяльностї як цїннїсний фактор професїйного становлення сучасного фахївця. *Психологічний часопис*. 2022. Том 8. № 2. С. 39-54.
5. Бугерко Я. Життєві ритми духовної буттєвостї у засновках канонїчної психологїї. *Психологія і суспільство*. 2023. № 2. С. 84-105.
6. Варїй М. Й. Загальна психологія.: підр. [для студ. вищ. навч. закл.] 3-тє вид. URL: http://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_425.pdf
7. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. Посїбник. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk685984.pdf>
8. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ : ЦНЛ, 2020. 388 с.
9. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Навч. посїб. Київ : «Університетська книга», 2018. 239 с.
10. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посїбник. Львів, 2018. 172 с. <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/pidruchnyk-2018-kolobych-R7.pdf>
11. Максименко С. Д. Загальна психологія : навчальний посїбник. 3-тє вид., перероблене та доповнене. Київ : ЦУЛ, 2018. 272 с.
12. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: Навч. посїбник. Київ : МАУП. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/627/Maksimenko_S.D._Zagal'na_psihologiya.pdf
13. Методологія і психологія гуманїтарного пізнання. До 25-річчя наукової школи професора А.В.Фурмана : колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019, 998 с.
14. НМК дисциплїни Загальна психологія / Укладач Я.Бугерко.

Тернопіль. Moodle ЗУНУ, 2024.

15. Савчин М. В. Загальна психологія. ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
16. Фурман А.В. Категорійна матриця теоретичної психології. *Психологія і суспільство*. 2020. № 2, С.13-51.
17. Valsiner Jaan. General human psychology. New York, NY, USA: Springer, 2021. 321 p.
18. Solms Mark. New project for a scientific psychology: Generalscheme. *Neuropsychoanalysis*. 2020. 22.1-2. P. 5-35.
19. Spencer Herbert. *The principles of psychology*. Princeton University Press, 2021.
20. Von Bertalanffy Ludwig. General system theory and psychology. *Toward Unification in Psychology*. University of Toronto Press, 2019. P. 219-224.
21. Hollingworth, Harry Levi, and Albert Theodore Poffenberger. *Applied psychology*. D.Appleton, 2020.